

174142

HZ. MUHAMMED
VE
EVRENSEL MESAJI
SEMPOZYUMU
20-22 NİSAN 2007

Yayına Hazırlayan
Doç. Dr. Mahfuz Söylemez

Türkiye Elyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	174142
Tas. No:	297.92 HAZ.M

İslâmî İlimler Dergisi Yayınları: 2

İslâmî İlimler Dergisi Yayınları
Dizgi Kapak: İslâmî İlimler Dergisi
Baskı, kapak baskı, cilt: Özkan Matbaacılık
Birinci Basım: Aralık 2007

ISBN: 978-975-98073-3-7

İslâmî İlimler Dergisi Yayınları
Yeniyol Mahallesi 1.Gazi Sok. No:9/2 ÇORUM
Web: islamilimlerdergisi.com
Tif: 0 364 224 81 18
e-posta: islami_ilimlerdergisi@yahoo.com

Her yazının dil ve bilimsel sorumluluğu yazarına aittir.

HZ. PEYGAMBER'İN (S.A.S) VARLIKLARLA ÜNSİYETİ

Muhit MERT

Biz burada Peygamber Efendimizin hayatından sadece varlıklarla ünsiyetini bir kesit olarak alıp, onun nasıl bir düşünce yapısıyla, nasıl bir psikolojiyle varlığa baktığını ve ilişkilerinde nasıl müspet bir insan olduğunu ortaya koymaya çalışacağız. İnsanın gerek sosyal, gerekse tabii çevresiyle ünsiyet etmesi, uyum göstermesi, aldığı zihin eğitimine, kazandığı bakış açısına, inandığı değerler sistemine bağlıdır. Mesela bir inkârcı nazarında dünya, âdeta bir mâtemhane, bütün canlılar, ayrılık ve yok olma tehlikesi karşısında ağlayan yetimler, dağlar ve denizler gibi büyük mevcudat, ruhsuz, müthiş cenazeler hükmündedirler. Mümin nazarında ise Rahman'ın zikredildiği bir yer, insanların eğitim ve imtihan meydanıdır. Bütün mevcudat, o mü'minin nazarında, Allah'ın birer münis hizmetkârı, birer dost memuru, birer şirin kitabıdır.

Bu ikinci bakış açısı şüphesiz ki, müminler için tutulması gereken bir yoldur. Yalnız, mümin olan herkes de varlığa aynı nazarla bakmamaktadır. Elbette ki bu konuda herkesin duyup zevk etme ufku farklı farklıdır. Sathi bakanlara nazaran çevrelerine basiretleriyle bakabilen ve duyguları itibarıyla derinleşip mârifet ve ruhanî hazların zirvesine ulaşan hassas ruhlar kim bilir ne engin hayaller içinde yüzer dururlar. Dolayısıyla insanları ve diğer varlıkları birer dost, munis birer arkadaş görüp kaynaşmak da var, kendini yok etmeye odaklanmış birer düşman görüp korkmak, uzaklaşmak da. Diğer varlıkları şuursuz, cansız, camid görmek de var, canlı, şuurlu, belli bir vazifeyi eda eden memurlar olarak görmek de. Her iki durum da düşünce ve duygu dünyamızın yapısı ile alakalıdır.

Elbette ki varlıkları, kendi hayatını devam ettirmek için başkasını yok etmeye çalışan nesnelere gören kimseyle, bunları, yaşatmak için birbirleriyle yardımlaşan şuurlular olarak gören kimse bir değildir. Onlara sadece maddeci bir nazarla bakıp, anlamsız, gayesiz görenle; *"Yeryüzü, gökyüzü ve bu ikisinde olanlar her ne varsa Allah'ı tesbih ederler, O'nu tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur, ama siz onların tesbihlerini anlamazsınız"* (İsra, 17:44) ayetinin penceresinden bakıp da bir serzakirin etrafında zikreden dervişler gibi gören kimsenin zihin dünyası aynı olmayacaktır. Bir mümin için kâinat, Recâzâde'nin dediği gibi; *"Bir kitabullah-ı âzamdır serâser kâinat / Hangi harfî yoklasan mânâsı hep Allah çıkar."*

* Doç. Dr., Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

Aslında, iman nuruyla bakabilenler için, şu iç içe güzellikler Hakk'ın zatına birer burhan; insan ise, o burhanları gören, duyan, okuyan, seslendiren bir tercümandır. Bütün eşya, onu akıl, şuur, his ve gönüyle yerli yerinde değerlendiren talihlileri fizik ötesi âlemlerin derinliklerine uyarır; zamanla onların ruhlarına melekûti sırlar akmaya başlar, zihinleri âdeta bu sırların havzı hâline gelir, kalpleri de tecelli avlama rasathanelerine dönüşür.

Efendimiz (s.a.s.) de varlığa bu zaviyeden bakıyor, münasebetini ona göre kuruyordu. Onun varlığa bu nazarla bakmaması, böyle görmemesi mümkün değildi, zira Kur'an'ın öğretisi böyledir. Efendimiz (s.a.s.) nazarında bütün mahlûkat Allah'ın varlık ve birliğinin şahitleri, yüce Yaraticının sanat eserleri ve müminler için birer tefekkür tablolarıdır. Onun zihin dünyasını bu yönde inşa eden Kur'an-ı Kerim idi. Bir gece namazında Efendimizin (s.a.s.) ağladığını gören Hz. Bilal (r.a.), neden ağladığını sormuş, Allah Resulü de Âli İmran suresinin son ayetlerinin indiğini beyan etmiş, sonra da "*Yazıklar olsun bu ayetleri okuyup da düşünmeyenlere*" buyurmuştur (Kurtubî, *el-Camiu li ahkâmî'l-Kur'an*, IV, 310; Müttaki, *Kenz*, I, 570). Böyle buyuran Efendimiz'in (s.a.s.) kedisinin varlıklar üzerinde düşünmemesi elbette düşünülemez. Nitekim teheccüde kalktığında gökyüzüne bakar, Âli İmran suresinin, "*Yeryüzünün ve göklerin yaratılışında, gece gündüzün farklı oluşunda akıl sahipleri için deliller vardır*" (Âli İmran, 3:190) ayetinden itibaren bu son ayetlerini okurdu (Buhari, *Teheccüd*, 6, Tefsir, 3/17). Gece namazlarında da zaman zaman Âli İmran suresinin son 10 ayetini (190-200. ayetlerini) okuduğu rivayet edilmiştir (Ebu Davud, *Salat*, 26; Heysemî, *Mecmau'z-zevâid*, II, 277). İşte burada Peygamber Efendimiz'in hayatından vereceğimiz bazı örnekler, onun varlığa bu ikinci zaviyeden nasıl baktığını ve ünsiyet ettiğini göstermektedir.

İnsana Ünsiyet

Allahın yarattığı ve vahiyle yücelttiği insan şüphesiz ki kâinattaki varlıkların en değerlisi ve en üstünüdür. Bu yüzden Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) varlıkla ünsiyetinin merkezinde insan vardır. Yani öncelikle insana ünsiyet eder. "*Mümin ülfet eden ve kendisine ülfet edilendir. Ülfet, ünsiyet etmeyende ve kendisiyle ülfet, ünsiyet edilmeyende hayır yoktur*" (Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, V, 335) buyurur. İnsanla ünsiyet tesis etmede ilk basamak gülümsemek, onlarla selamlaşmak ve hal hatır sormaktır. Ünsiyeti devam ettirmek içinse, sevdiğini söylemek, insanlarda gördüğümüz farklılıklarının farkında olduğumuzu belli etmektir. Bu tutum insani ilişkilerde daha baştan pek çok kapıyı açacaktır. Efendimiz'in bu yönünün farkında olan Mekke müşrikleri hicret öncesinde onu öldürme planları yaparken içlerinden birinin söylediği şu söz bu gerçeği çarpıcı biçimde dile getiriyor: "*Muhammed'in (s.a.s.) güler yüzülüğü ve konuşması meşhurdur. Gider bir kavmi kendine bağlar, sonra bize savaş açarlar*" (Mahmud Es'ad, *İslam Tarihi*, s. 527).

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) insanlarla sabah karşılaştığında hal-hatırlarını ve geceyi nasıl geçirdiklerini sorardı (Heysemi, *Mecma*, X, 143). Selamlaşp hal hatır sorma, alaka kurmanın en asgari şartı olduğu gibi, ünsiyet etmenin de alametidir. Ama bu, alakanın devam etmesi için yeterli değildir. Bunun şuurunda olan Efendimiz insanlarla aralarındaki alakayı sıcak tutmak için onların iyi özelliklerini öne çıkarır ya da gündelik farklılıklarının farkına vardığını belli ederdi. Böylece onlara iltifat etmiş, ilişkiyi sıcak ve canlı tutmuş olurdu. Bir defasında Hz. Ammar (r.a.) Efendimizin (s.a.s.) evine geliyor, girmek için izin ister. Efendimiz onun sesini tanır ve izin verir buyurur. Ammar içeri girdiğinde Efendimiz (s.a.s.) ona, "*Merhaba ey tayyib mutayyeb*" diye hitap eder. (Aliyyü'l-Muttaki el-Hindî, *Kenzü'l-ummâl*, XIII, 526). Bu iki kelime onun hem manen temiz, hem de yıkamp kökü sürünmek suretiyle maddeten temizlendiğini ifade ediyor. Bu hadiseden anlaşıldığı gibi Efendimiz insanların iyi özelliklerini veya hallerini öne çıkararak onlara iltifatta bulunuyor, gönül alıyordu. Yine Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) sakallarını sarıya veya kırmızıya boyamış kimseleri gördüğünde onlara "*Merhaba ey sarıya ve kırmızıya boyananlar*" diye hitap ettiğini görüyoruz (Muttaki, *Kenz*, VI, 669). Bu da farklılıkların farkında olduğunu belli etmenin insanlar üzerinde ne derece tesir meydana getirdiğini iyi bildiğini göstermektedir.

Bunun bir örneğini de ilim öğrenen talebeler için yaptığı hitapta görüyoruz. Efendimiz (s.a.s.) öğrencilere hitaben: "*Mehaba ey ilim öğrenenler! İlim öğrenenleri melekler kuşatır, kanatlarıyla onlara gölgelik yaparlar. Sonra talep edilen şeye muhabbetlerinden ötürü taa dünya semasına ulaşincaya kadar üst üste gelirler*" buyurmuştur (Muttaki, *Kenz*, X, 160). Yine bir defasında ilim öğrenenleri gördüğünde, "*Merhaba size ey hikmet pınarları, karanlığın lambaları, elbiseleri eski, kalbi yeni olanlar ve her bir kabîlenin reyhanları*" diye hitap etmiştir (Muttaki, *Kenz*, X, 260). Bu ikinci hadiste Efendimizin ilim öğrenenleri tavsif için kullandığı ifadelerin onları ne kadar motive ettiği hususu izahtan varestedir.

Bir başka örneği de, Ezd'lileri gördüğünde Allah Resulünün onlara yaptığı hitapta görüyoruz. Ezd kabilesinden insanlarla karşılaştığında onlara "*Merhaba ey insanların yüzleri güzel, kalpleri cesaretli, ağızları temiz, emanete riayetkâr Ezdliler*" diye hitap etmiştir (Muttaki, *Kenz*, XII, 85). Bu onlara kuru, laf olsun diye yapılmış bir iltifat olmayıp gerçeği yansıtmaktadır. Bu sözler Ezdlilere iyi hallerinin devamı hususunda müthiş bir motivasyon sağlamakta, ama aynı zamanda başkaları için de hayatta ulaşılması gereken bir hedefi işaret etmektedir.

Onun insana gösterdiği ünsiyet, kurduğu münasebet, ruh halinin ne kadar olumlu olduğunun işaretlerini taşımaktadır. İnsanların ruh halleri ve karakterleri farklı; arzu, istek ve emelleri çeşitli, ilgi ve meyilleri değişik olduğundan ünsiyet etmek kolay değildir. Bu farklılıkların her biri insanın önünde

bir engel oluşturur ve onu diğer insanlardan uzaklaştırır. Ama Efendimiz bu zorlukları kolayca aşar ve başkalarıyla aralarında çabucak bir alaka peyda eder ve bunu da devam ettirirdi. Zira insanlara peşin fikirlerle, ön yargılarla bakmaz, onları oldukları gibi kabul eder ve onlarla münasebet ağı kurmanın yollarını arardı.

Kabirdekilerle Hasbihal

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) insanla ünsiyetinin nasıl olduğunu gösteren bir başka tablo ise mezarlıklardan geçerken kabirde yatanlara selam vermesi ve onlarla hasbihal etmesidir. İnsan ölmüşlerle alakanın koptuğunu, onlarla iletişim kurulamayacağını zanneder, ama onların da kendilerine göre bir hayatlarının olduğunu bilen Efendimiz (s.a.s.), kabirlerden geçerken şöyle seslenirdi: "*Selam ey müminler yurdunun sakinleri! İnşallah biz de size katılacağız*" (Müslim, Cenaiz, 102). Hz. Peygamber Bedir kuyusunun yanından geçerken müşriklerin ölülerine, "*Ben Rabbimin bana vadettiğini buldum. Siz de Rabbinizin size vadettiğini gerçekten buldunuz mu?*" diye seslenmiştir. Bunun üzerine Hz. Peygamber'e "*Toprak olmuş kemiklere mi sesleniyorsunuz?*" denilince, Peygamberimiz (s.a.s.) de, "*Nefsün kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki söylediklerimi onlar sizden daha iyi duyuyor, fakat cevap vermiyorlar*" buyurmuştur (Buhari, Cenaiz, 87; Nesai, Cenaiz, 117). Uhud'da, Peygamber Efendimiz (s.a.s.), şehitlerin başında durmuş ve "*Şehadet ederim ki, bunlar, Allah katında diridirler. Onları ziyaret edin, onlara selam verin. Allah'a yemin ederim ki, onlar selam verenin selamını alırlar*" açıklamasını yapmıştır. (Heysemi, Mecma, III, 60; VI, 123). Demek ki kabirde yatanlar ölüdür deyip geçmemek, onlarla tanışıklık edip selamlaşmak, hasbihal etmek gerekiyor.

Diğer Varlıklarla Ünsiyet

Efendimiz'in (s.a.s.) varlıkla ünsiyetinde her ne kadar insan merkeze alınsa da, maddi-manevi diğer varlıklarla da ünsiyet ettiği, olumlu münasebetler kurduğu görülmektedir. Bu durum onun insan dışındaki varlıklara hitap şeklinde açıkça gözükmemektedir. Peygamber Efendimizin (s.a.s.) nazarında insan dışındaki diğer maddi-manevi varlıklar da tıpkı insan gibi telakki edildiğinden onlara şuur sahibi manevi şahsiyetlermiş gibi hitap edilmiştir. Varlığa böyle bir hitap, sözün tesirinin yanında hitap edenin psikolojisinin ne kadar olumlu, düşüncesinin ne kadar duru ve tabii çevreyle uyumunun ne kadar mükemmel olduğunu da gösterir. Kur'an-ı Kerimde de mevcut olan bu hitap biçimi aynı zamanda bir öğretilerdir. Mesela, Hz. İbrahim ateşe atıldığında Allah (c.c.) "*Ey Ateş! İbrahim'e serin ve selamette ol (onu yakma)*" (Enbiya, 21:69) diye hitap etmiştir. Nuh tufanı olduğunda da yine Cenab-ı Hak yere göğe hitap ederek "*Ey Yer! Suyunu yut ve Ey Gök! Sen de suyunu tut*" (Hud, 11: 44) buyurmuştur. Şu ayetlerde de yine gök cisimleri ile gece ve gündüz tıpkı insanlarmış gibi resmedilmektedir: "*Bakın: Gündüzün sinip gizlenen yıldızlara... Dolaşın*

dolaşıp yuvalarına, yörüngelerine giren gezegenlere... Geçmeye başladığı dem geceye... Nefes almaya başladığı dem sabaha kalem ederim.” Tekvir, 81:18) Edebiyatta tecrid veya teşhis adı verilen bu söz sanatının örneklerine Allah Resulü'nün hitap tarzında da sıkça rastlamaktayız.

Güne Merhaba

Efendimiz'in (s.a.s.) manevi varlığı şuurulu bir şahsiyet gibi telakki edip ona hitap etmesinin örneklerinden birini sabah vakti veya yeni gün oluşturmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.s.) sabah güneş doğduğunda şöyle derdi: *“Merhaba ey yeni gün ve ey yaptıklarımıza şahit olup amellerimizi yazan melek! Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla yazın. Şahadet ediyorum ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed Allah'ın resulüdür. Ve şahadet ediyorum ki din bütünüyle Allahın vâsfettiğidir. Yazan da Allah'ın inzal ettiği gibi yazmıştır. Ve şahadet ediyorum ki kıyamet saati gelecektir ve bunda şüphe yoktur. Ve Allah kabirlerde olanları diriltecektir”* (Muttaki, Kenz, II, 632). Bu sözde Efendimiz yeni güne şahsiyet vererek, hem yeni günü, hem de amellerimizi yazan meleği, sabaha mümin olarak girdiğine, yeni güne mümin olarak başladığına şahit tutmaktadır.

Kışa Merhaba

Efendimiz'in (s.a.s.) manevi varlıkla ünsiyetinin nasıl olduğunu gösteren diğer bir şey de kış mevsimidir. O, her şeyin olumlu bir yanını görüp onu öne çıkardığı gibi, soğuk olması hasebiyle insanların pek soğuk baktığı kış mevsimini, bir misafirmiş gibi, sıcak bir şekilde karşılar, ona merhaba der ve onun rahmet vesilesi olduğunu ifade ederdi. Nitelikim Efendimiz (s.a.s.) bir hadisi şeriflerinde; *“Merhaba ey kış! Bu mevsimde rahmet iner. Gece ibadet edenler için kışın gecesi uzun, gündüzünde oruç tutanlar için gündüzü kısadır”* (Muttaki, Kenz, XII, 322) buyurmuştur. Varlığa böyle bakmak ve böyle bir karşılama yapmak, bunu yapan kimsenin duygu dünyasının ne kadar renkli, düşünce dünyasının ne kadar canlı ve hayal dünyasının ne kadar geniş olduğunu gösterir.

Evdekilere Selam

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) yalnız da olsa kendini yalnız hissetmezdi, zira o biliyordu ki, yalnız değildi. Manevî/ruhanî varlıkla birlikte yaşıyordu. Bu yüzden eve girdiğinde insan nevinden kimse olmasa bile selam verirdi. Hatta geceleyin geldiğinde uyuyanları uyandırmayacak, uyanık olanın da duyabileceği şekilde selam verdiği rivayet edilmektedir. (Müslim, Eşribe, 174). Yine Efendimiz *“Kim şeytanın yanında yatmasını ve yemeğinden yemesini istemiyorsa eve girince selam versin, yemeğine besmele çeksin”* buyurmuştur (Heysemi, *Mecma'*, VIII, 41). Bu hadiste Efendimiz, insanın yalnız olmadığını, manevî varlıklarla beraber yaşadığını, insanın bunun bilincinde olması gerektiğini, dolayısıyla onlardan melekler ve cinlere selam verilmesini, şeytanların

ise insanın yediklerine ortak olmamaları için besmele ile başlanmasını emir ve tavsiye buyuruyor.

Yeni Mahsul Meyveye İltifat

Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) varlıkla ünsiyetinin bir başka tezahürü de yeni mahsul meyveleri karşılama biçiminde ortaya çıkmaktadır. Bu da adeta bir seramoniye hatırlatmaktadır. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) kendisine ilk mahsul meyve ikram edildiğinde onu öper ve "*Rabbimiz bize turfandasını yedirdiğin gibi sonunu da yedir*" diye dua ederdi. Sonra da onu çocuklardan başlayarak yanındakilere ikram ederdi. (Şâmî, *Sübülü't-hüdâ ve'r-reşâd*, VII, 317-318).

İnleyen Deveyi Teskin

Bir defasında Allah Resulü Ensardan birini ziyarete gitmişti. Bahçede oturlurlarken orada bulunan bir devenin inlediğini ve ağladığını fark etti. Belli ki bir derdi vardı hayvanın. Kalktı yanına gitti, başını okşadı, gözyaşlarını dindirdi. Anladı ki sahibi tarafından eziyet edilmişti. Adamı çağırıldı ve "Allahtan korkmuyor musun ki buna eziyet ediyorsun" buyurdu (Ebu Davud, Cihad, 44). Görüldüğü gibi Efendimizin hayvanlara karşı da bir ünsiyeti vardı ve onlara dostça davranıyordu.

Saça İkrâmı Tavsiye

Bir hadislerinde aleyhi ekmelü't-tahâyâ Efendimiz (s.a.s.) "*Kimin saçı varsa ona ikram etsin*" (Ebu Davud, Teraccül, 3) buyurmaktadır. Bu hadiste saç, adeta bir insan gibi telakki edilmiş, bir misafir şahsiyeti verilmiş ve ona ikram edilmesi istenmiştir. Saça, ihtiyacı olan yıkama, temizleme, tarama ve gerektiğinde yağlama yoluyla bakım yapma tavsiye edilmiştir. Bu tavsiye, yıkama, temizleme, tarama, yağlama gibi manaları verecek lafızlarla ve bir emir kalıbıyla da yapılabilirdi, ama böyle yapılmamış, üslubu çok nezih ve insanın duygularını okşayan bir tonda yapılmıştır. Bu da dilin farklı kullanımlarının insan üzerindeki etkisinin farkında olan Efendimiz'in bunu varlıkla ilişki dünyasına nasıl belîğane yansıttığını göstermektedir.

Hilale Hitap

Peygamber Efendimizin (s.a.s.) varlıkla ünsiyetinin bir başka tezahürü de yeni hilal görüldüğünde ortaya çıkıyor. Peygamberimiz (s.a.s.) yeni hilali gördüğünde onu tıpkı beklediği bir misafirmiş gibi karşılar ve adeta onunla hoşbeş ederdi. "*Hilal hayır ve rüşddür*" buyuran Efendimiz, "*Seni yaratan ve kavislendirene iman ettim*" (Heysemi, *Mecma'*, X, 142) diye ona hitap ederdi. Bu hitap da gösteriyor ki Efendimiz onunla, karşısında sanki kendisini anlayan bir insan varmış gibi iletişim kuruyor.

Mekânlara Hitap

Fahr-i kâinât Efendimiz coğrafi mekânlarla da ünsiyet eder, onlarla sanki birer dost gibi hitap ederdi. Bunun en bariz örneğini Hicret esnasında Mekke'ye yaptığı hitapta görüyoruz. Efendimiz hicret ederken Mekke'ye şöyle seslenmişti: *"Ey Mekke! Bütün dünyada en çok sevdiğim yer sensin! Senin evlatların duvarların arasında bari huzur içinde bırakmıyor. Eğer çıkarmasalardı senden çıkmazdım"* (Ö. Rıza Doğrul, Asr-ı Saadet, I, 199). Âdeta ana kucağından zorunlu olarak ayrılan bir çocuğun duygu ve düşüncelerini yansıtan bu sözler, Efendimiz doğduğu ve içinde 53 yıl yaşadığı Mekke'yi tıpkı bir ana kucağı gibi gördüğünü ifade etmektedir. Allah Resulünün coğrafi mekânlarla bakışının bir örneğini de Uhud dağı görüldüğünde söylediği şu sözlerde görüyoruz: *"Uhud bir dağdır. O bizi sever, biz de onu severiz"* (Beyhaki, es-Sünenü'l-Kübrâ, Beyrut 1994, V, 322-323). Bu ifadelerde Uhud savaşında dağın kendisini sevdiği için hamilik yaptığı telmih edilmekte ve bu yüzden bir vefa borcu olarak kendisinin de onu sevdiği bildirilmektedir.

Hatıraya Değer Verme

Varlıkla ünsiyetin bir başka göstergesi de hatırası olan şeylere değer vermektir. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) insanların çeşitli münasebetlerle birbirlerine takdim ettikleri hediyelere veya kullandıkları eşyalara da değer atferdi. Şu hadise Efendimizin (s.a.s.) insanlar nazarında hatıra değeri taşıyan şeylere nasıl baktığını çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır: Bedir savaşında müşrikler safında bulunup, Müslümanlara karşı çarpışan damadı Ebu'l-As esir düşmüştü. Esirler fidye ile esaretten kurtuluyorlardı. Ebu'l-As'ın fidye olarak vereceği parası yoktu. Mekke'de bulunan eşine yani Efendimizin (s.a.s.) kerimesi Zeyneb'e (r.a.) haber gönderdi. O da esirler arasında bulunan kocasını kurtarmak için annesi Hz. Hatice'nin (r.a.) kendisine düğün hediyesi olarak taktığı kolyeyi fidye olarak gönderdi. Efendimiz (s.a.s.) o kolyeyi gördüğünde 25 yıllık hatıratı gözünde canlandı. Bu duygulu tablo karşısında gözleri yaşaran Efendimiz (s.a.s.), *"Bir annenin hatırasını kazına bırakmak icap etmez mi?"* buyurarak kolyeyi iade etti ve Ebu'l-As'ı serbest bıraktı. (Ö. Rıza Doğrul, Asr-ı Saadet, I, 242).

Sonuç

Buraya kadar verdiğimiz örnekler gösteriyor ki, Peygamber Efendimiz (s.a.s), varlığa şuursuz cansız nesnelermiş gibi bakmıyor, aksine onları, Allah'ın sanat eserleri, güzel isimlerinin ve yüce sıfatlarının birer tecelligâhı görüyordu. Müspet bir ruh haline, çevresine olumlu bakma olgunluğuna sahip olan Efendimiz, bu müspet şahsi durumunu varlıkla ilişkisine çok rahat biçimde yansıtıyordu. Dolayısıyla hem insanlarla, hem de canlı-cansız diğer varlıklarla kolayca ünsiyet kurabiliyordu.